

— Ὁ Νέμεσις ! θεὰ στυγερά, ἀνακράζει ὁ Θεσεύς, βραδύνεις ἀλλὰ πάντοτε ἐκδικεῖσαι· σέ εὐχαριστῶ διότι μὲ ἀνέδειξας νικητήν. Σὺ εἶσαι κυρίαρχος τῆς οἰκουμένης· ἂν δὲν ἐμερίμνας, οἱ ἄνθρωποι κατασπαράσσοντες ἀλλήλους, θὰ ἐξωλοθρεύοντο κατὰ μικρόν. Καταδιώκεις ἀνευδότης τὸ κακούργημα καὶ εἰς τὰ ἀπώτατα τῆς γῆς, προδρόμους πάντοτε ἔχουσα τὴν ἄφωνον ἀγωνίαν καὶ τὸν πελιδνὸν τρόπον.

(ἔπεται συνέχεια)

A. DE TANOUARN.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἡ γραφικὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις

(Συνέχεια· ἴδε φυλλάδ. 6.)

Οὕτως οἱ μεγάλοι ἄνδρες, ἀκριβεῖς εἰς τὴν γενομένην πρόσκλησιν, ἀνεφάνησαν σχεδὸν ταῦτοχρόνως. Περὶ τὴν ἐβδομηκοστὴν πέμπτην Ὀλυμπιάδα, ἤρχισε νὰ γράφῃ εἰς τὸ πεζὸν ὁ Φερκύδης· περὶ τὴν ἐβδομηκοστὴν ἐβδόμην ὁ Ἡρόδοτος, ἀναχωρῶν ἀπὸ τῆς Καρίας, ἦλθεν εἰς Ἡλίδαν· ἀναγνώσῃ τὴν ἱστορίαν του ἐνώπιον τῆς ἐλληνικῆς συνελεύσεως· κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, ὁ Αἰσχύλος, ἀναπαυθεὶς μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι μάχην, ἐδημοσίευσεν τὴν πρώτην κανονικῶς γραφείσαν τραγωδίαν μετὰ τὴν ἐξηκοστὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα, ὅτε ἡ δραματικὴ τέχνη εἶχεν ἐπιναθῇ ὁ Ἐπίχαρμος, ποιητὴς καὶ φιλόσοφος συνάμα, παρίστανε τὰς πρώτας κωμωδίας, καὶ ὁ Σιμωνίδης, διεγερθεὶς ἐκ τῶν στίχων τοῦ Ὀμήρου, οὗς κατὰ τὴν ἐξηκοστὴν ἐνάτην Ὀλυμπιάδα ἤρχιζε ν' ἀπαγγέλλῃ ὁ Συρακούσιος βραβυδὸς Κύναιθος, ἀπέκτα διὰ τῶν ποιημάτων καὶ ἐλεγείων του τὴν προστασίαν τοῦ Καστοροῦ καὶ Πολυδεύκου, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐπεκλήθη ὁ Ἀγαπητὸς τῶν θεῶν· τότε τὰ πάντα ὤδευον εἰς τὴν τελειότητα, ὅπερ εἶναι τῶν πάντων ὁ σκοπός. Ἡ ῥητορεία, ἥτις μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτον ἐνστικτόν τι προτέρημα, κατέστη ἐν τῷ στόματι τοῦ Γοργία ἀληθὲς ἐπιστήμη· ὁ Ἀθηναγόρας ἤνοιγε τότε τὴν σχολὴν του καὶ ἐδίδασκε δημοσίᾳ ἐν Ἀθήναις τὴν φιλοσοφίαν· ὁ Πίνδαρος καὶ ἡ Κόριννα διεφιλονείκουν τὸ ἄθλον τῆς ποιήσεως, ὅπερ πεντάκις ἤρπασεν ἡ Κόριννα. Ὁ Σοφοκλῆς διεδέχετο τὸν Αἰσχύλον, καὶ ὁ Εὐριπίδης τὸν Σοφοκλέα· τέλος, ὅτε ἐγένετο ἐναρξὶς τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὁ Σωκράτης διήνυσεν

τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὁ ἱπποκράτης τὸ τριακοστὸν, ὁ Ἀριστοφάνης ἦτο δεκαπενταετής, ὁ Ἀντισθένης εἶχε γεννηθῇ, ὁ δὲ Πλάτων μετ' οὐ πολὺ ἐγεννᾶτο.

Τέλος, τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἐν ἔτη πρὸ Χριστοῦ, πεντήκοντα δὲ μετὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Εἰζῆου, καὶ καθ' ὃν χρόνον ὁ Φειδίας ἐπεραίου τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ἐκηρύχθη ὁ μεταξὺ Σπάρτης καὶ Ἀθηνῶν πόλεμος· τσαυτὰ δὲ ἦσαν τὰ πλούτη τῆς τελευταίας ταύτης πόλεως, ὥστε ἀπὸ τῆς μετὰ τῶν Θεβαίων κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων γενομένης συμμαχίας τῆς, ἐλήφθη παρ' αὐτῆς καὶ τῶν περιχώρων τῆς ἔρανος ἐκ πέντε χιλιάδων ἐπτακοσίων ἀττικῶν ταλάντων, δηλονότι δεκατριῶν ἑκατομυρίων καὶ ὀκτακοσίων χιλιάδων φράγκων.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ πολέμου τούτου ἔλαβε χώραν, ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν Ἀθηνῶν, ἡ μεταξὺ Εὐριπίδου, Σοφοκλέους καὶ Εὐφορίωνος πάλη, καθ' ἣν ἕκαστος ἐποίησε μίαν τραγωδίαν τῆς Μηδείας. Ὁ Εὐριπίδης ἐνίκησε τοὺς ἀντιζήλους του, καὶ, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Πλουτάρχου, τοιοῦτος ἦτο ὁ πρὸς τὰς σκηνικὰς παραστάσεις ἔρως τῶν Ἀθηναίων, ὥστε αἱ διαδοχικαὶ παραστάσεις τῶν Βακχίδων, τῆς Φοινίκης, τοῦ Οἰδίπου, τῆς Ἀντιγόνης καὶ Ἠλέκτρας τοῖς ἐστοίχισαν πλείοτερα ἢ ὅσα ὁ κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμος. Τρία ἔτη μετὰ τὴν παράστασιν τῆς Μηδείας, ὁ Εὐπολις ἐδημοσίευσεν τὰς κωμωδίας του, ὁ δὲ Ἀριστοφάνης κατὰ τὴν ὀγδοηκοστὴν ἐβδόμην Ὀλυμπιάδα παρέστησε τὰς Σφήκας του, καὶ κατὰ τὴν ἐπομένην Ὀλυμπιάδα παρεστάθησαν αἱ Νεφέλαι καὶ οἱ Ἀχαρνεῖς. Αἱ παραστάσεις οὗται ἔφερον τὴν διὰ τὰ τοιαῦτα θεάματα κλίσιν τῶν Ἀθηναίων εἰς τοιαύτην μανίαν, ὥστε περὶ τὰ τέλη τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε δηλαδὴ αἱ Ἀθηναῖαι εἶχον παρακμάσει, διανεμήθη εἰς ἕκαστον Ἀθηναῖον μία δραχμὴ, ὅπως οἱ μὴ ἔχοντες τί νὰ φάγῃσι πολῖται παρעρεθῶσιν εἰς τὸ θέαμα καὶ οὕτω δυνηθῶσι ν' ἀπατήσῃσι τὴν πείνάν των.

Τὰ πάντα δ' ὤδευον συγχρόνως. Ὁ Φειδίας εἰργάζετο τὸν Ὀλύμπιον Δία του, ὁ Πολύκλειτος τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀργείας Ἡρας, ὁ Σκόπας τὴν Νιόβην του, (1) ὁ Κτεσίλας τὸν ὀνήσκοντα Κήρυκά του,

(1) Ἑλληνικὸν τι ἐπίγραμμα ἀποδίδει τὸ ἄγαλμα τῆς Νιόβης εἰς τὸν Πραξιτέλην· ἀλλ' ὁ Πλάτων θετικῶς λέγει· ὅτι ἦν ἔργον τοῦ Σκόπα.

ἐν ᾧ, κατὰ τὸν Πλίνιον, ἔβλεπέ τις τὴν ἐν σώματι ἐναπομείναν ψυχὴν· καὶ ὁ Μύρων τοὺς μεγαλοπρεπεῖς αὐτοῦ Βόας, οὓς ὁ αὐτοκράτωρ Αὐγουστος εἶχε διατάξει νὰ τεθῶσι περὶ τὸν βωμὸν, τὸν ἱστάμενον ἐν τῷ προαίλιῳ τοῦ ἐν τῷ Παλατίνῳ λόφῳ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ἰδρυμένου ναοῦ.

Μετὰ εἴκοσιν ἔτη, ὁ πελοποννησιακὸς πόλεμος εἶχε καταλήξει, ὅπως διαδεχθῇ αὐτὸν ὁ μεταξὺ Θηβαίων καὶ Αἰακεδαιμονίων, κατὰ τὸν ὅποιον αἱ Ἀθηναί, ἐλευθερωθεῖσαι ἤδη ὑπὸ τοῦ Θρακυβοῦλου ἐκ τῆς τυραννίης τῶν τριάκοντα, συνήψαν συμμαχίαν μετὰ τῆς Σπάρτης· τέλος, περὶ τὴν ἐκχτοστὴν τετάρτην Ὀλυμπιάδα, δηλαδὴ τριακόςια ἐξήκοντα τρία περίπου ἔτη πρὸ Χριστοῦ, αἱ εἰς τὰ Λευκτρά καὶ τὴν Μαντίνειαν μάχαι ἔφερον τὴν ἔνδοξον καὶ αἰμόφυρτον ἐκείνην ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ Ἐπαμινώνδα εἰρήνην.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἤκμαζεν ὁ Παρράσις, ὁ Ζεύξις, ὁ Πάμφιλος καὶ ὁ Τίμανθος. Ἀνωτέρω εἶπαμεν ὅποιοι ἦσαν οἱ μεγάλοι οὗτοι ἄνδρες καὶ ἀπηριθμήσαμεν τὰ ἀριστοτεχνήματά των· παρήκμασαν δὲ καθ' ὃν χρόνον ἡ Μακεδονία, ἥτις μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διετέλει ἐν ἀφανείᾳ, ἤρχιζε νὰ ἀναφαίνεται διὰ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Φιλίππου, καὶ τινες ἐξ αὐτῶν εἶδον ἴσως, πρὶν ἢ κλείσωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὸν μωρὸν ἐκείνον τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἐμπρησμένον, τὸν διαφωτίσαντα τὴν γέννησιν τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐγεννήθη ὁ Ἀπελλῆς. Τίνι τρόπῳ ὁ βασιλεὺς τῆς τέχνης συνήψε φιλίαν μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν μαχῶν, τίνι τρόπῳ ὁ μέγας καλλιτέχνης ἐγένετο φίλος τοῦ ἥρωος, μένει ὅλως διόλου ἄγνωστον· γινώσκουμεν μόνον ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπισκέπτετο μετ' οἱ καϊότητος τὸν Ἀπελλῆ, διότι ἡμέραν τινὰ λαλοῦντος τοῦ Ἀλεξάνδρου περὶ γραφικῆς ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ Ἀπελλοῦ καὶ παραλογιζομένου ἐπὶ τῆς τέχνης, ὁ Ἀπελλῆς συνεβούλευσεν αὐτῷ, μειδιῶν, νὰ σιγήσῃ, καθότι οἱ ἐν τινι γωνίᾳ τρίβοντες τὰ χρώματα παῖδες κατεγέλων αὐτοῦ τὰς κρίσεις. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἡ παρακτῆρησις αὕτη οὐδόλως ἐμπόδισε τὸν Ἀλέξανδρον τοῦ νὰ τῷ δωρήσῃ τὴν Καμπάσπην, μίαν τῶν ὀρειοτέρων παιδισκῶν του, ἥτις τῷ ἐχρησίμευσεν ὡς ὑπόδειγμα διὰ τὴν Ἀναδομέην Ἀφροδίτην του, καὶ νὰ ἐκδώσῃ νόμον χορηγοῦντα εἰς μόνον τὸν Ἀπελλῆ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ τὸν ζωγραφίζῃ.

Τέλος, τριακόςια καὶ τριάκοντα τρία ἔτη πρὸ

Χριστοῦ, ἐπειδὴ Δαρεῖος ὁ Κοδομάνος, ἐπιδιώκων τὸ ἔργον τῶν προκατόχων του, οἵτινες, πρὸ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἐτῶν, κατεῖχον ἐν δουλείᾳ τὴν Ἀσιακὴν Ἑλλάδα καὶ προσέβαλλον τὴν εὐρωπαϊκὴν, πότε διὰ μυριάδων ἀνδρῶν, καὶ πότε διὰ τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν βχδιουργιῶν, ὠνειροπόλει τρίτην τινὰ ἐπιδρομήν, ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ κατέστρεψε τὰς Θήβας, ἐξαίρῃσει μόνης τῆς τοῦ Πινδάρου οἰκίας, στρατολογεῖ τριάκοντα χιλιάδας πεζοὺς καὶ τέσσαρας χιλιάδας καὶ πεντακοσίους ἵππεας, συναθροίξει στόλον ἐξ ἑκατὸν ἐξήκοντα πλοίων, ἐφοδιάζεται μὲ ἐβδομήκοντα τάλαντα, λαμβάνει ζωοτροφίας διὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἀποχαιρετῇ τὸν Ἀπελλῆ, ἀναχωρεῖ ἀπὸ τῆς πατρίδος τοῦ Πέλλης, ὁδεύει διὰ τῶν πλευρῶν τῆς Ἀμφιπόλεως, διαβαίνει τὸν Στρυμόνα ποταμὸν, προχωρεῖ πέραν τῆς Εὐβοίας, φθάνει μετὰ εἴκοσιν ἡμέρας εἰς τὴν Σηστόν, μεταβαίνει ἄνευ ἀντιστάσεως εἰς τὸ παράλιον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐπισκέπτεται τὸ βασιλεῖον τοῦ Πριάμου, ἐπιστῇ μετ' αὐτοῦ τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου, τοῦ ἐκ μητρὸς πάππου του, διαπλέει τὸν Γρανικὸν, νικᾷ τοὺς σατράπας, φονεύει τὸν Μιθριδάτην, ὑποτάσσει τὴν Μυσίαν καὶ Λυδίαν, κυριεύει τὰς Σάρδεεις, τὴν Μίλητον, τὴν Ἀλικαρνασσὸν, καταλαμβάνει τὴν Γαλατίαν, διαπερᾷ τὴν Καππαδοκίαν, ὑποτάσσει τὴν Κιλικίαν, συναντᾷ εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Ἰσσοῦ μετὰ τῶν Περσῶν, οὓς διώκει ὡς κόνιν, ἀνέρχεται μέχρι Δαμασκοῦ, καταβαίνει μέχρι Σιδῶνος, κυριεύει καὶ λεηλατεῖ τὴν Τύρον, περιέρχεται τρεῖς τὰ τεῖχη τῆς Γάζης, σύρων ὅπισθεν τοῦ ἄρματός του Βοίτην τὸν διοικητὴν τῆς, ὡς ἔστυεν ἄλλοτε ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν ἕκτορα· ὑπάγει εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν Μέμφιδά, θυσιάζει τῷ Ἰεχωβάβ καὶ τῇ Ἰσίδι, καταβαίνει τὸν Νεῖλον, ἐπισκέπτεται τὴν Κάνωπον, περιηγεῖται τὴν Μοῖριν λίμνην, φθάνει εἰς τὴν ἀραβικὴν αὐτῆς ὄχθην, καὶ θελχθεὶς ἐκ τῆς καλλονῆς τῶν ἀκτῶν ἐκείνων καὶ τοῦ ὄχρου τῆς θέσεως, ἀποφασίζει νὰ κτίσῃ ἀντίκλιον τῆς καταπιπτούσης Τύρου, καὶ τῆς ἀνισταμένης Καρχηδόνος, καὶ ἀναθέτει εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα νὰ τῷ κτίσῃ πόλιν, ἥτις θέλει ἐνομασθῇ Ἀλεξάνδρεια, ἐνῷ οὗτος ἐκτελεῖ ἐκδρομὴν τινὰ ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅπως προσευχηθῇ ἐν τῷ ναῷ τοῦ πατρὸς του Διὸς Ἀμμωνος.

Ἡ ἐποχὴ αὕτη ἦν ἐποχὴ θρυμασίων δι' ὅσον καὶ ἂν ἐφάνη παράλογος ἡ διαταγὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου, οὐχ ἥττον ἐξετελέσθη ὁ ἀρχιτέκτων

ἐχάραξε περίβολον δεκαπέντε χιλιάδων βημάτων ἔχοντα ἑκτασιν, εἰς ὃν ἔδωκε σχῆμα μακεδονικῆς χλαμύδος· διέτεμε δὲ τὸ διάγραμμα τοῦ διὰ δύο κυρίων ὁδῶν, ὧν μία εἶχε μῆκος χιλίων καὶ ἑκατὸν βημάτων, ἡ δὲ ἄλλη πέντε χιλιάδων, ἀμφοτέραι δὲ διακοσίων πόδων εὖρος, καὶ οὕτω ἡ πόλις ἀναθρώσκει οὐχὶ κατὰ μικρὸν, ὥς αἱ λοιπαὶ πόλεις, ἀλλ' ἔνοπλος ὥς ἡ Ἀθηνα ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ Διός.

Ἐπανελθὼν ὁ νέος νικητὴς εὐρίσκει τὴν πόλιν τοῦ κτισμένην καὶ κατωκημένην· θεοὶ ὑπάρχουσιν ἐντὸς τῶν ναῶν αὐτῆς, λαὸς εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ πλοῖα ἐντὸς τῶν λιμένων τῆς· ἡ νέα Αἴγυπτος διαδέχεται μετ' οὐ πολὺ τὴν ἀρχαίαν, τὴν μυστηριώδη ἐκείνην Αἴγυπτον, ἥτις μετὰ τοῦ Νείλου κατέβη ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας, καὶ ἦτις οὐδαμοῦ ἄλλου ὑπάρχει ἢ εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Ἐλεφαντίνης καὶ τῶν Θηβῶν. Ἡ διαδεχθεῖσα αὐτὰς Τρωϊκὴ Μέμφις μετ' ὀλίγον θέλει παρέλθει, καὶ οὕτω ἡ ὠραία ἑλληνικὴ πόλις οὐδένα θέλει ἔχει νὰ φοβηθῇ ἀντίζηλον, πεποιθὼς δ' εἰς τὴν τύχην τοῦ θέλει βαδίσει ὁ θεμελιωτὴς αὐτῆς εἰς νέας νίκας.

Κειμένη ἀναμέσον τῆς λίμνης τῆς καὶ τῶν δύο αὐτῆς λιμένων, βρέχουσα τοὺς πόδας τῆς ἐν τῷ Κηρυναϊκῷ κόλπῳ, καὶ κατοπτριζομένη ἐν τῇ Συριακῇ θαλάσῃ, ἡ Ἀλεξάνδρεια ἤκουσε τὴν ἀντήχησιν τῶν πρὸς Εὐφράτην καὶ Τίγριν κατευθυνομένων βημάτων τοῦ. Μία τοῦ ἀνατολικοῦ πολέμου πνοὴ τῇ ἔφερε τὸν κρότον τῆς ἐν Ἀρβήλοις μάχης, καὶ ἤκουσε τὴν θλιβεράν ἡχώ τῆς πτώσεως τῆς Βαβυλῶνος καὶ τῶν Σούσων· εἶδε δὲ ῥοδοβαφῇ τὸν ὀρίζοντα ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς τῆς Περσεπόλεως, καὶ ἐπὶ τέλους μετὰ ταῦτα ὁ μακρόθεν ἐρχόμενος οὗτος κρότος ἠφανίσθη ὑπὸ τῶν Ἐκβατάνων, ἐν τῇ Μηδικῇ ἐρήμῳ, εἰς τὴν ἀντίπεραν τοῦ Ἀρίου ποταμοῦ ὄχθην.

Ὁκτὼ ἔτη μετὰ ταῦτα. ἡ Ἀλεξάνδρεια εἶδεν εἰσερχόμενον ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς ἐπικίδειον ἄρμα, ὑπερέκλυτο ἐπὶ δύο ἄξόνων, περὶ τοὺς ὁποίους ἐστρέφοντο τέσσαρες τροχοὶ κατὰ τὸν περσικὸν τρόπον ἐσκευασμένοι, καὶ ὧν αἱ ἀκτίνες καὶ τὰ σώτρα ἦσαν κεχρυσωμένα· κεφαλαιὶ λεόντων ἐκ χρυσοῦ σφυρηλατημένου, δάκνουσαι διὰ τοῦ στόματος λόγχην, ἐσχημάτιζον τὰ κοσμήματα τῶν χοινίκων· τὸ ἄρμα τοῦτο εἶχε τέσσαρας ῥυμούς ζυγῶν, τέσσαρες δὲ ἡμίονοι ἦσαν ἐζευγμένοι ἐν ἑκάστῳ ζυγῷ· ἑκάστη αὐτῶν ἔφερεν ἐπὶ κεφαλῇς ἀνὰ ἓνα χρυσοῦν στέφανον, χρυσοῦς δὲ κώδωνας

εἰς ἀμφοτέρας τὰς σιαγόνas, περὶ δὲ τὸν τράχηλον περιδέραια ἐκ πολυτίμων λίθων. Ἐπὶ τοῦ ἄρματος τούτου ὑπῆρχε χρυσοῦν θολοτὸν δωματίον, ἐκτὼ πῆχεις ἔχον εὖρος καὶ δώδεκα μῆκος· ὁ θόλος αὐτοῦ ἐκοσμεῖτο διὰ λίθων σαπφείρου, σμαράγδου καὶ ἀνθρακός· πρὸ τοῦ δωματίου τούτου ἐφαίνετο περιστύλος στοὰ στηριζομένη ἐπὶ στηλῶν ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ, ἐν ἣ ἀνερτῶντο τέσσαρες πίνακες. Ὁ πρῶτος τῶν πινάκων τούτων παρίστανεν ἄρμα πλουσιωτάτης ἐργασίας· ἐπ' αὐτοῦ ἐκάθητο πολεμιστὴς βασιλεύων μεγαλοπρεπὲς σκῆπτρον, καὶ περὶ αὐτὸν ὤδευεν ἡ μακεδονικὴ φάλαγξ καὶ ὁ περσικὸς λόχος μετὰ τῆς ἐξ ὀπλιτῶν σχηματιζομένης προφυλακῆς του. Εἰς τὸν δεῦτερον πίνακα παρίστατο συνοδία ἐλεφάντων ὠπλισμένων ὡς ἐν μάχῃ, καὶ φερόντων ἐπὶ τοῦ τραχήλου Ἰνδούς, καὶ ἐπὶ τῆς ῥάχιος Μακεδόνας καλυπτομένους ὑπὸ τὰ ὄπλα των. Ἐν τῷ τρίτῳ παρίσταντο σώματα ἵππικοῦ, ἀπομιμούμενα τοὺς ἐν τῇ μάχῃ ἐλιγμούς. Τέλος, ἐν τῷ τετάρτῳ πίνακι παρίσταντο πλοῖα κατὰ τάξιν, ὡς ἐν μάχῃ, καὶ ἔτοιμα νὰ προσβάλωσι τὸν ἐν τῷ βάθει τοῦ πίνακος φαινόμενον στόλον. Ἄνω τοῦ δωματίου τούτου, δηλαδὴ ἀναμέσον τοῦ φατνώματος καὶ τῆς στέγης, ἅπαν τὸ διάστημα κατεῖχετο ὑπὸ χρυσοτεύκτου τετραγώνου θρόνου, κεκοσμημένου δι' ἀναγλύφων ζωδίων ἀφ' ὧν ἐκρέμαντο χρυσοὶ κρίκοι, καὶ διὰ τῶν χρυσῶν τούτων κρίκων διήρχοντο στέφανοι ἐξ ἀνθῶν καθ' ἑκάστην ἀνανεουμένων. Ἄνω τῆς κορυφῆς ὑπῆρχε χρυσοῦς στέφανος τόσῳ μέγας, ὥστε εἰς ἄνθρωπος ὑψηλοῦ ἀναστήματος ἠδύνατο νὰ ἴσταται ὄρθιος ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ σχηματιζομένῳ κύκλῳ· καὶ ὅτε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου προσέβαλλεν αὐτὸν, ἀνέπεμπε δίκην ἀστραπῆς τὰς ἀκτίνας του. Τέλος ἐν τῷ δωματίῳ τούτῳ, τῷ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ἄρματος ἵσταμένῳ, ἔκειτο ἐπὶ ἀρωμάτων ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου νεκρός.

Ὁ αὐτοκληθεὶς θεὸς εἶχεν ἐμπέσει εἰς κατάχρησιν ἐν τινὶ συμποσίῳ διατρίβων ἐν Βαβυλῶνι, καὶ ὁ θάνατος ἐπαρουσιάσθη κατὰ τὸ τριακοστὸν δεῦτερον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὅπως τῷ ὑπενθυμίση ὅτι δὲν ἦτο ἄλλο τι εἰμὴ ἀπλοῦς ἄνθρωπος.

Εἰς τῶν δώδεκα στρατηγῶν, οὓς ὁ θάνατος τοῦ ἡγεμόνος των ἀνέδειξε βασιλεῖς, καὶ εἰς τῶν τεσσάρων οἵτινες ἔμελλον νὰ διασώσωσι τὸ βασιλείον των, ἔφερε τὸ πένθος· ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκείνῃ τοῦ κόσμου διανομῇ, τῇ γενομένῃ περὶ τὸ

φέρετρον τοῦτο, Πτολεμαῖος, ὁ υἱὸς τοῦ Λάγου, ὅστις ἐκαυχᾶτο ὅτι ἦν ἀδελφὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἦν βεβαίως εἰς τῶν προσφιλεστέρων εὐνοουμένων ὑπ' ἐκείνου, εἶχε λάβει δι' ἑαυτὸν τὴν Αἴγυπτον, τὴν Κυρηναϊκὴν, τὴν Παλαιστίνην, τὴν Φοινίκην καὶ τὴν Ἀφρικὴν· εἶπα, ὡς παλλὰδιον μέλλον νὰ διαφυλάξῃ ἐπὶ τρεῖς καὶ ἡμισυ αἰῶνας, τὴν αὐτοκρατορίαν εἰς τοὺς διαδόχους του, εἶχε μεταστρέψῃ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τοῦ τοῦ σῶμα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἐπανέφερεν αὐτὸ ὅπως αἰτῆσθαι ταφὴν ἐν τῇ πόλει· εἰς ἣν εἶχε δώσει κοιτίδα.

Ταῦτα πάντα εἶδεν ἄρα ὁ Ἀπελλῆς. Εἰ καὶ ἀγνοεῖται ἀκριβῶς ἡ ἐποχὴ τοῦ θανάτου του, εἶναι βέβαιον ὅμως ὅτι ἐπέζησε μετὰ τὸν Ἀλεξάνδρον, διότι ὁ Πλίνιος δηγρεῖται, ὡς θαῖγμα τῆς περὶ τὴν ὁμοιογραφίαν ἱκανότητός του, ὅτε ἐμνησθέντος αὐτοῦ ποτὲ ὑπὸ τρικυμίας εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Αἰγύπτου καὶ ἀναγκασθέντος ν' ἀποβῇ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἕτερος ζωγράφος, ἐκ ζηλοτυπίας κινούμενος, ἐξηπάτησε τὸν γελωτοποιὸν τοῦ βασιλέως νὰ προσκαλέσῃ αὐτὸν ψευδῶς ὅπως μεταβῇ εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ συνδειπνήσῃ μετὰ τοῦ κυρίου του. Ἀναμφιβόλως ὁ Πτολεμαῖος, εἰ καὶ διετέλεσε φίλος τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, οὐδόλως ἡγάπα προσωπικῶς τὸν Ἀπελλῆ, διό, ἅμα ἰδὼν αὐτὸν, ἀνέστη πλήρως μανίας, καὶ, δεικνύων τῷ καλλιτέχνῃ τοὺς κλητῆράς του, τὸν ἡρώτα τίς ἐξ αὐτῶν τὸν προσεκάλεσεν ὡς ἐκ μέρους του· ὁ Ἀπελλῆς τότε λαβὼν ἐσθεσμένον ἄνθρωπον ἐκ τῆς ἐστίας, ἤρχισε νὰ διαγράφῃ εἰκόνα· τινὰ ἐπὶ τοῦ τοίχου. Ἀλλὰ, πρὶν ἢ ἀπικριθῇ ἡ κεφαλὴ, ὁ Πτολεμαῖος διέκοψεν αὐτὸν, ἀναγνώρισας ἐκ τῶν πρώτων γραμμῶν τὸν γελωτοποιὸν αὐτοῦ.

Ἐφ' ἅπαντα τὸν χρόνον τῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου βασιλείας, καὶ ἐνός τοῦ κατηκνητῆς οὗτος ἐπέδωκε τὴν τύχην ἐν τῇ Περσίᾳ καὶ τῇ Ἰνδικῇ, οἱ Ἕλληνες, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἀντιπάτρου, ἀπῆλθον μακρὰν εἰρήνην· ἀναμφιβόλως διαρκούσης τῆς εἰρήνης ταύτης, ἥς ἡ βάρυμος γλυκύτης ἐχαίνωσε καὶ αὐτὴν τὴν αὐστηρότητα τῆς Σπάρτης, ἡμᾶζον διάδοχοι τῶν Φειδίων, τῶν Πραξιτέλων καὶ Μυρώνων, ὁ ἐκ Σικυῶνος Λύσιππος, ὅστις ἐχώνευσε εἰς δρεῖχάκων τοὺς εἰκοσι καὶ ἕνα ἐφίππους ἀνδριάντας τῶν ἵππων σωματοφυλάκων τοῦ Ἀλεξάνδρου, οἵτινες ἀπόλεσαν τὴν ζωὴν κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ Γρανικοῦ διασώσαντες ἐκείνην τοῦ ἡγεμόνος τῶν, καὶ τοὺς ἐποίους ὁ Μέτελλος, μετὰ τὴν κατὰκτησιν τῆς

Μακεδονίας, ἀφαιρέσας ἀπὸ τῆς Δικαίας μετέφερον εἰς τὴν Ρώμην· ὁ Ἀγέσανδρος, ὁ Πολύδωρος καὶ ὁ Ἀθηνόδωρος, ἐργάται τοῦ Λαοκόοντος· καὶ Πυργοτέλης, ὁ χαράκτης, ὅστις ὡς ὁ Ἀπελλῆς ἐν τῇ γραφικῇ καὶ ὁ Λύσιππος ἐν τῇ ἀνδριαντοποιῇ, εἶχε τὸ προνόμιον νὰ χαράττῃ μόνος τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ὁ Τάκιτος λέγει, ὅτι μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ μάχην ἡ Ρώμη οὐδὲν μέγα παρήγαγεν· ὁ δὲ Πλίνιος, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἡ τέχνη ἀπεσθόσθη. Αἱ δύο αὗται προτάσεις εἶναι ἴσως ὑπὲρ τὸ δέον γενναῖαι. Ὁ Τάκιτος ὑπῆρξε σύγχρονος τοῦ Σενέκα, τοῦ Πλινίου, τοῦ Πετρωνίου καὶ τοῦ Λουκιανού· καὶ ὁ Πλίνιος, εἰ καὶ λέγει ὅτι ἡ τέχνη ἔπαυσε τοῦ νὰ λογιζέται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, cessavit deinde ars, λαλεῖ μὲν ταῦτα περὶ τοῦ Φαρνεσίου Ταύρου, ὡς ἔργου τοῦ Ἀπολλωνίου καὶ Ταυρίσκου, καὶ περὶ τοῦ Κορμού ἑτέρου τινὸς Ἀπολλωνίου. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερομένους ζωγράφους, εἶναι ἀληθές ὅτι οὗτοι πάντες εἶναι δευτέρως τάξεως ζωγράφοι.

Οὕτω ἅμα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ κόσμος, καὶ κόσμον λέγοντες ἐννοοῦμεν τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς γῆς ἐνθα ὁ πολιτισμὸς διαλάμπει, ὁ κόσμος, λέγομεν, δὲν ἦτο τίποτε ἄλλο εἰμὴ χάος καὶ σύγχυσις.

Ἀποθνήσκων ὁ Ἀλεξάνδρος εἶχεν ἀφήσει τὸν δακτύλιν του τῷ Περδίκῃ. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὁ δακτύλιος, ἢ ἡ σφραγίς, ἦτο τὸ ὁρατὸν τῆς κυριαρχίας ἐμβλημα. Οἱ ἐννέα αὐτοῦ συνεταῖροι, ὁ Ἀντίπατρος, δηλαδή, ὁ Πολυσπέρχων, ὁ Εὐμενής, ὁ Κρατερός, ὁ Ἀντίγονος, ὁ Πτολεμαῖος, ὁ Σέλευκος, ὁ Λυσίμαχος καὶ ὁ Κάσσανδρος, τῷ ἀνέθηκον τὴν ἐπιτροπείαν τῶν υἱῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἀλλὰ θελήσας νὰ ὠφεληθῇ τοῦ τίτλου τούτου ὅπως ἀρπάσῃ τὴν παγκόσμιον μοναρχίαν, ἐσφάγη ἐν Αἰγύπτῳ, ὅπου ἐπολέμα κατὰ τοῦ Πτολεμαίου, κατὰ τὸ 322 ἔτος πρὸ Χριστοῦ, ὅ ἐστι δέκα ἑκτῶ μόλις μῆνας, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Τοῦτον διεδέχθη ὁ Ἀντίπατρος. Ἡ Μακεδονία ἔλαχεν ὁ κληρὸς του, ἡ Ἠπειρος καὶ ἡ Ἑλλάς. Ἀλλ' αἱ Ἀθῆναι, ἐν αἷς ἀνένηψε τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας, ἐπανέστησαν κατὰ τοῦ Ἀντιπάτρου, καὶ ἐξήγειρον καὶ τὰς λοιπὰς τῆς Ἑλλάδος πόλεις νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα· ἀλλὰ νικήσας ἐν Λαμίᾳ, ἐκურίσεως τὰς Ἀθῆνας, καὶ ἀπέθανε παραδίδοντας τὴν ἀντιβασιλείαν τῷ Πολυσπέρχοντι, τηρήσας δὲ τὰ

κράτη του διὰ τὸν υἱὸν τοῦ Κάσσανδρου.

Κληρονομῆσας τὴν ἀντιβασιλείαν ὁ Πολυπέρχων, ἐκληρονόμησε συνάμια καὶ τὰς συνοδευούσας αὐτὴν ταραχάς. Αἱ Ἀθηναὶ ἐκυριεύθησαν καὶ πάλιν ὑπ' αὐτοῦ. Ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῶν πολιουρχίᾳ ἀπώλεσαν τὸν Δημοσθένην, ἐν τῇ δευτέρᾳ τὸν Φωκίωνά· ἀκολούθως, θέλων ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοῦ Κάσσανδρου τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς του κληροδοτηθέντα αὐτῷ κράτη, προσεκάλεσε τὴν μητέρα τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὀλυμπιάδα, ὅπως θέσῃ αὐτὴν ἐπὶ κεφαλῇς τῶν πραγμάτων· ἐπὶ πολὺ δὲ μαχόμενος, ὡς ἔλαγεν, ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν υἱῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἔσφαξε τέλος καὶ τοὺς δύο μετὰ τοῦ πάππου των.

Ὁ Εὐμένης, ὅστις ἀπὸ ἀπλοῦ στρατιώτου εἶχε γενῇ εἰς τῶν προσφιλεστέρων στρατηγῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὥστε νὰ νικηθῇ καὶ μίαν τῶν γυναικῶν του, ἦν ἴσως ὁ μᾶλλον ἀφροσιωμένος εἰς τὰ συμφέροντα τῆς δυστυχὸς οἰκογενείας, ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς πρόφασις πάντων τῶν φιλοδόξων.

Ἀλλ' ἐν τῇ γενομένῃ τοῦ κόσμου διανομῇ, εἶχε λάβει οὗτος μόνην τὴν Καππαδοκίαν, ἐν ᾗ ὁ γείτων αὐτοῦ Ἀντίγονος οὐδέποτε τῷ ἐσυγχώρησε νὰ ἐγκατασταθῇ ἀληθῶς. Οὐχ' ἦτον ὅμως ἔπραξεν ὅτι ἡδυνήθη ὡς ἀνδρεῖος στρατηγός, ἐνίκησε τὸν Ἀντίπατρον καὶ ἐρόνευσε τὸν Κρατάρων. Ἀλλὰ, παρὰδοθεὶς εἰς τὸν Ἀντίπατρον, ἐσφάγη καὶ οὗτος, τριακόσια δέκα πέντε ἔτη πρὸ Χριστοῦ, δηλαδὴ μόλις ἑκτὸ ἔτη μετὰ τὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου θάνατον.

Ὁ Κρατερός ἀπῆλθε μερίστις ὑπολήψεως παρὰ τοῖς Μακεδόσιν καὶ διὰ τινὰ χρόνον ἐγένετο σκέψις ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τοῦ Περδίκκα ἡ ἀντιβασιλεία καὶ δοθῇ πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐνίκησε τὴν ὑπὲρ τοῦ Κρατεροῦ γενικὴν συμπάθειαν. Συμμάχησας μετὰ τοῦ Ἀντιπάτρου, ἐρονεύθη ὡς εἶδαμεν, κατὰ τὸ τριακστόν εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος πρὸ Χριστοῦ.

Ὁ Ἀντίγονος εἶχε λάβει ὡς μερίδα τὴν Ἀσίαν, καὶ πρῶτος ἔλαβε τὸν τίτλον βασιλέως. Καὶ οὗτος, ὡς ὁ Περδίκκας, ὠνειρεύθη πρὸς στιγμὴν τὴν παρὰ ἑμῶν μοναρχίαν, καὶ εἰς τοῦτο συνεδοκῆσαν αὐτῷ θαυμασιῶς ὁ υἱὸς τοῦ Δημήτριος, ὁ ἐπικληθεὶς πολιουρχητής, καὶ ὅστις ἦν αὐτὸς ἐκείνος ὁ κατὰ τὴν πολιουρχίαν τῆς Ρόδου ἀποδώσας δημοσίᾳ τοσοῦτον σέβασμόν τῷ Πρωτογένει· ἀλλ' ἐκ τῆς γεννωμένης ἰσχύος του καταπτοθέντες οἱ λοιποὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου στρατηγοί, συνεμάχησαν κατ' αὐτοῦ, καὶ οὕτω ὁ Ἀντίγονος

ἐφονεύθη κατὰ τὴν ἐν Ἰσσοῦ μάχην, τριακόσια καὶ ἐν ἑτος πρὸ Χριστοῦ. Ὡς ἑκάστος βλέπει, τὰ πράγματα ἔτρεχον ταχέως· εἰκοσὶν ἔτη μόλις εἶχον παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἀπὸ τῆς περιδόξου χορείας τῶν πορφυροκλοντῶν αὐτὸν στρατηγῶν οὐδεὶς ἔμενεν ἤδη, εἰμὴ ὁ Πτολεμαῖος, ὁ Σέλευκος, ὁ Λυσίμαχος καὶ ὁ Κάσσανδρος.

Εἰς τοιοῦτον χάος, τὸ ἀναγγέλλον τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς Ἑλλάδος, οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς εἴπαμεν, εἶχον ἀποπειραθῇ ν' ἀνακτήσωσι τὴν ἐλευθερίαν των· ἀλλὰ κατὰστραφέντες εἰς τὴν ἐν Ἀκαμίας μάχην, ἠναγκάσθησαν ν' ἀγοράσωσι τὴν εἰρήνην πληρόνους· τὰ ἔξοδα τοῦ πολέμου, καὶ νὰ δεχθῶσι μακεδονικὴν ἐν Μουνυχίᾳ φρουρὰν· τότε ἤρξαντο αἱ προγραφαὶ· οἱ ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ἀκαμίας δικαιοθίντες δημοκρατικοὶ κατεδιώχθησαν πάνταχόθεν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν των, ἡρπάγησαν ἀπὸ τῶν ναῶν ἔνθα κατέφυγον, καὶ μέρος αὐτῶν ἐθανατώθη, μέρος δ' ἀπεστάλη εἰς τὴν Θράκην. Ταῦτα πάντα ἐγένοντο ἐπὶ Ἀντιπάτρου.

(ἔπεται συνέχεια)

ΛΑΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΥΜΑΣ.

Ο ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ ΔΑΡΓΙΝΚΟΥΡ.

Ἐπεισόδιον τῆς κατὰ τὸ 1854 Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

(Συνέχεια, ἴδε φυλλάδ. Θ').

Ἰδόντες τὸν γέροντα ἐναπομένοντα κωφὸν εἰς τὰς προσκλήσεις ἤρχισαν νὰ τὸν σείωσι· τότε ἀνέστη ἑξαλλος, ἠνῶθη μετὰ τῶν συνεταίρων του καὶ κλονιζόμενος προὐχώρει ἑμῶς με αὐτούς.

Ὁ Ὀθωμανὸς ἀρχηγὸς ἐξελέξατο δι' ἑαυτὸν καὶ τὸν ταγματάρχην οἰκίαν τινα, ἥτις τῷ ἐφάνη καλλιτέρα πᾶσιν τῶν λοιπῶν· ἔκειτο αὕτη εἰς μίαν πλατεῖαν ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ χωρίου, καὶ ἀνῆκεν εἰς ἑλληνικὴν τινα οἰκογένειαν. Οἱ οἰκοδοσὸνται ἀπεδιώχθησαν ἀπ' αὐτῆς, καὶ οὕτω ὁ Μουσταφὰ Βέης ἔσχεν ἱκανὸν χώρον ὅπως καταλύσῃ ἐν αὐτῇ μετὰ τῶν γραμματέων του, τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ἐπιτελείου του καὶ προσέτι μετὰ τῶν αἰχμαλώτων του· ἀπέσπασμά τι Ἀλβανῶν ἐσκήνωσεν εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας, καὶ δύο φρουροὶ ἐτέθησαν πρὸ τοῦ δωματίου ἔνθα ἐκλείσθησαν οἱ αἰχμάλωτοι· οἱ λοιποὶ τῶν στρατιωτῶν διεσπάρησαν εἰς τὸ χωρίον, εἰσῆλθον διὰ τῆς βίας εἰς τὰς